

ОПИСАНИЕ НА

професията „професионален приемен
родител” в България.

Документ № 4_1_BG_bg:

Ръководство за упражняване на професиите за специалистите в областта на приемната грижа в България

Документът е съставен от ИСДП

4.1_BG_bg

СЪДЪРЖАНИЕ

1ВА ЧАСТ	5
1 ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТА AFUE	7
1.1 Контекст	7
1.2 Цели	8
1.3 Целеви групи	9
1.4 Влияние	9
1.5 Партньорство и разпределение на ролите в рамките на партньорството по проекта ...	10
2 ОБЩА МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОЕКТА AFUE	12
2.1 Основи на методологията	12
2.2 Подходът по компетенции (ППК), водещата линия на проекта	13
3 ДОКУМЕНТИ ПО ПРОЕКТА AFUE	15
4 СПЕЦИФИЧНА МЕТОДОЛОГИЯ ЗА РЪКОВОДСТВАТА ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИИТЕ В БЪЛГАРИЯ, УНГАРИЯ, РУМЪНИЯ	17
4.1 Цели	17
4.2 Оперативен метод	18
4.3 Модел на таблица за съставянето на ръководството за професията на семейния асистент	20
2РА ЧАСТ	21
1 ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ДОКУМЕНТА	23
1.1. Роля на различните партньори.	23
1.2. Институции от които са събрани данните.	23
1.3. Национална група за подкрепа	23
1.3. График на дейностите	24
3ТА ЧАСТ	27
1 КОНТЕКСТ НА ДЛЪЖНОСТТА, АКТУАЛНИ ДАННИ И ПЕРСПЕКТИВИ	29
1.1 СЕКТОРИ НА ДЕЙНОСТ	29
1.2 Видове институции.	30
1.3 Роля на титуляра на длъжността в организацията	30
1.4 Очаквано развитие на професията	31
2 ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ЗАДАЧИ	33
2.1. Списък на дейностите и задачите	33
2.2 Описание на професионалните задачи	34
ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	57
КРИТИЧНИ ТОЧКИ	57
ПРИЕМНИЯТ РОДИТЕЛ Е СПОСОБЕН ДА СЪТРУДНИЧИ НА СОЦИАЛНИТЕ СЛУЖБИ И ДРУГИ	57

1ВА ЧАСТ
ВЪВЕДЕНИЕ

Представяне на проекта AFUE

1.1 Контекст

Конвенцията на Обединените нации за защита правата на децата, водещ текст в областта на закрилата на детето, признава правото на всяко дете да живее с родното си семейство. Настаняването на децата в дом трябва да се прилага като последна мярка, само в случай на крайна нужда. Но в някои държави, които наскоро станаха членки на ЕС, в повечето случаи отхвърлянето от обществото на децата, били те с увреждания, изоставени или, в по-общ план, с някакъв емоционален или социален недостиг, и настаняването им в дом се оказва единствената предлагана алтернатива.

Тези практики продължават заради оказвания икономически и културен натиск. Препоръките в Доклада на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа от 5 март 2003 г. за подобряване съдбата на изоставените деца приканва заинтересованите държави да:

- започнат да прилагат активна политика на дезинституционализация и възстановяване на семейните връзки на детето, като бъдат развити алтернативни видове институционализация, които насърчават връщането на децата в родните им семейства, настаняването им в приемни семейства или в семейни домове, създаването на дневни центрове и др.
- започнат системно да подобряват обучението на действащия персонал с помощта, ако е необходимо, на чужди партньори.

През последните 20 години в Централна и Източна Европа протекоха важни политически, икономически и социални промени, които цялостно промениха разпределението на доходите сред населението. Тези промени веднага се отразиха и на системите за социална закрила за някои и на първо място за най-беззащитните: юношите и възрастните хора.

В България държавните власти институционализираха практиката за настаняване в дом на изоставените деца, което доведе до сериозни последици на първо място от гледна точка на набирането на квалифициран персонал, който към момента е твърде недостатъчен, за да отговори на специфичните нужди на децата. Българските власти си дадоха сметка за положението и обявиха дезинституционализацията на децата за приоритет, а намирането на алтернативни решения за полагането на грижи за тях – за необходимост, именно чрез създаването на дневни центрове.

В Румъния, след значителния спад на раждаемостта през 60-те години на XX в., правителството бързо въведе политика за насърчаване на раждаемостта, като я съчета с предоставяне на семействата на възможността да оставят децата си в държавни домове. (Закон 3/1970, с който се урежда оставянето на деца в сиропиталищата). Благодарение на политическата воля съществуващите закони да бъдат променени, законът за изоставянето на деца в учрежденията от 1997 г. беше отменен.

Междувременно, във Франция беше въведена държавната диплома за семейни асистенти (DEAF), която осигурява промяна в правния статут на семейните асистенти. Чрез нея се цели повишаване на качеството на грижите като се въвеждат допълнителни предварителни условия за придобиването ѝ, обогатява се съдържанието на задължителното обучение и се предоставя по-голяма сигурност на тези професионалисти. Дипломата цялостно влезе в сила на 1 януари 2007 г., като основната ѝ цел е да позволи на семейните асистенти да получават професионални дипломи след като преминат задължителното обучение, предвидено в член L. 421.15 от Кодекса за социалните дейности и семействата. Във Франция всичките 46 800 действащи семейни асистенти полагат грижи за близо 65 000 деца (тоест средно по 1.7 деца на приемно семейство), след съдебно решение в 9 от 10 случая. Държавната диплома за семейни асистенти удостоверява придобиването на необходимите компетенции, за да могат родителите да посрещат по подходящ начин в домовете и семействата си малолетни или млади подрастващи в рамките на социалното подпомагане на детството или при настаняване след съдебно решение. Обучението, което преминават кандидатите, за да получат подобен документ, се основава на професионално ръководство (определяне на професията / контекст на действие, ръководство за функциите / дейностите и ръководство за компетенциите), което очертава структурата както на самото обучение, така и на сертифицирането, което удостоверява придобиването на необходимите компетенции.

1.2 Цели

Държавите членки на Европейския съюз имат нужда от възможности за настаняване на деца (от 0 до 18 години) в неравностойно положение или деца, преживели социален разрыв. Директивите в рамките на европейските политики настойчиво приканват присъединилите се към Европейския съюз държави да подкрепят обща политика за дезинституционализация.

В повечето държави една част от лицата, които работят с различните целеви групи, са доброволци или служители без реална квалификация, които в работата си се опират повече на интуицията си, отколкото на реално придобити знания и умения. Полаганите грижи за тези деца не са хармонизирани в различните държави в Европейския съюз.

Основна цел на проекта AFUE е на европейско ниво да бъде въведена хармонизирана практика за полагане на грижи за деца в неравностойно положение, както и да се хармонизира съдържанието на обученията за професионалистите, като за основа се използва френска диплома, която признава иновативна от гледна точка на полагането на грижи професионална практика.

При осъществяването на трансфера на румънските, българските и унгарските партньори ще бъде предоставен достъп до френския опит, а именно до дипломата за семейни асистенти. Румънските, българските и унгарските партньори ще могат да усвоят частично или цялостно тази диплома и съставните ѝ части, което ще зависи от целите, които си поставят и правната рамка, в която развиват дейността си. Различните дейности, предвидени по проекта, ще допринесат за адаптирането на трансферираните части, така че да се вземат предвид всички особености на контекста в тези три държави.

Изпълнението на проекта AFUE ще доведе до професионализиране на социалните актьори. По този начин семейните асистенти ще бъдат обучени по-добре, ще бъдат по-компетентни, по-ефикасни и като цяло по-способни да се справят със ситуациите,

в които попадат. Способностите им да осъществяват контакт и придобитото ноу-хау ще бъдат доразвити по отношение на практиката в областта на общуването, приемането и придружаването, способността им да реагират в различни по вид и дори спешни ситуации (да наблюдават, анализират и действат), техническите познания, които използват в ежедневието (хигиена, удобство, сигурност, разговори, хранене и др.), основните им научни познания (психология, педиатрия). Обучаващите организации ще обновят и адаптират предлаганите обучения, които ще бъдат валидирани в 4 европейски държави (България, Румъния, Унгария и Франция).

По този начин проектът подкрепя изработването на система за обучение, включваща общи европейски инструменти, чрез които да се насърчава прозрачността и признаването на компетенциите. Чрез планирания подход в рамките на проекта ще бъде въведено понятието за сертифициране на компетенции от гледна точка на професионалните дейности, които трябва да бъдат изпълнявани от семейните асистенти.

1.3 Целеви групи

Целевите групи при трансферирането на тази диплома ще бъдат:

- Семейните асистенти в 3-те държави партньори – България, Румъния и Унгария, които имат голяма нужда от професионализация на практиките си;
- Обучителите от обучаващите организации, чиито практики по страни се различават, и които притежават или не притежават адаптирани педагогически ресурси;
- В по-общ план, всички работещи в социалния сектор и в областта на подпомагането на детството.

Разбира се, крайната целева група са всички деца в неравностойно положение, на които осъществяването на този проект ще позволи да бъдат настанявани при по-добри условия и да бъдат възстановени така важните за развитието им социални връзки.

1.4 Влияние

Влияние върху социалните работници:

Колкото до действащите лица на място, тоест „социалните работници”, те ще бъдат по-добре обучени, ще бъдат по-компетентни и по-способни да се справят с всички спешни ситуации, пред които бъдат изправени.

Всичко това ще се изрази чрез развиването на:

- Способностите им да установяват контакт и ноу-хау при организирането на занимания, общуването, приемането и придружаването.
- Способността им да реагират при различни по вид и дори спешни ситуации (да наблюдават, анализират и действат).
- Способността им да обменят информация относно физическото и душевно състояние на членовете на „подкрепящия” екип.
- Техническите им познания, които използват в ежедневието (хигиена, удобство, сигурност, разговори, хранене и др.), и познанията им за функционирането на специализираните технически институции.

- Основните им научни познания (психология, педиатрия), за да могат да работят ефикасно в смесените екипи с лекари специалисти.
- Овладяването на методите за обучение и мисловните процеси.

Влияние върху обучаващите организации:

Обучаващите организации ще бъдат директни потребители, като се имат предвид нуждите им и съществуващата липса на програми в този сектор. Организацията във всяка държава, които дават препоръки и отпускат средства, които ще имат отношение към дейностите, са чувствителни относно разходването на средствата и дълготрайния ефект от предлаганото.

Влияние върху предлаганото професионално обучение и прозрачността на квалификациите: обучаващите организации ще разполагат с обновен и адаптиран набор от обучения в 4 европейски държави (България, Румъния, Унгария и Франция).

1.5 Партньорство и разпределение на ролите в рамките на партньорството по проекта

Основните цели на проекта, типологията на дейностите, които ще бъдат развивани за постигането на същите, броят, както и взаимното допълване на партньорите и подкрепящите организации изискват добре структурирана организация и строго управление. Всичко това беше обсъдено от партньорите, които заедно определиха начина на действие.

Партньори по проекта са 11 организации от 4-те държави (България, Франция, Унгария и Румъния). Става въпрос за центрове за професионално начално и продължаващо обучение, консултантски фирми, университети, асоциации и национални агенции.

Основните цели на проекта, типологията на дейностите, които ще бъдат развивани за постигането на същите, разнообразието на целевите сектори, потребителите и бенефициентите, броят, както и взаимното допълване на партньорите и подкрепящите организации изискват добре структурирана организация и строго управление, които трябва да бъдат разработени в началото на проекта.

Всичко това беше обсъдено от партньорите, които заедно определиха следния начин на действие:

- Избор на „водеща по проекта“ организация, която да отговаря за промотирането и за научното, административно и финансово управление на проекта: П0: Софийски университет (България);
- Избор на „главен координатор“, натоварен с цялостното координиране на проекта между различните партньори, които последователно ще изпълняват ролята на ръководители по проекта: П4: GIP FIPAG (Франция);
- Избор във всяка държава, с изключение на Гърция, на „ръководеща“ организация, която да заеме мястото на главния координатор. Тя ще бъде натоварена с координацията на действията за осъществяване на главните цели през времетраенето на проекта в своята държава. П5: GRETA NORD ISERE за Франция, П2: ИСДП за България, П10 : Асоциация PARTENER за Румъния, П7: Университет в гр.Печ за Унгария;

- Избор на организация, изпълняваща ролята на „постоянен външен оценител“ на начина на изпълнение на проекта, използваните методологии, постигнатите резултати и особено на изработените документи и тяхната валоризация. Беше избрана организацията GRETA VIVARAIS PROVENCE. Същата ще отговаря за качествения контрол за целия период на проекта;
- Избор на експертни организации, натоварени с изследователската работа и съставянето на документацията, които да са в пряка връзка с ръководителите във всяка държава.

Партньори по проекта са следните организации:

БЪЛГАРИЯ:

- Софийски университет „Св.Климент Охридски“ (инициатор на проекта);
- Институт по социални дейности и практики (ИСДП);
- Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО).

ФРАНЦИЯ:

- Сдружение с обществена цел - Професионално обучение и интеграция към Академията в Гренобъл (GIPFIPAG);
- Greta Nord Isère – Център за продължаващо обучение;
- Greta VIVARAIS PROVENCE (Оценител).

УНГАРИЯ:

- Университет в гр.Печ.

РУМЪНИЯ:

- Университет „Александру Йоан Куза“ в гр.Яш;
- Регионална дирекция за защита правата на детето в гр.Яш;
- Асоциация PARTENER – Инициативно обединение за местно развитие в гр.Яш.

Обща методология на проекта AFUE

2.1 Основи на методологията

Трансферът на френската квалификация “Семеен асистент” ще се осъществи чрез няколко вида трансфер:

- **Трансфер по географски признак:** Става въпрос за трансфер на френската квалификация “Семеен асистент” към 3-те държави партньори по проекта (България, Румъния и Унгария), като се отчетат културните особености, с цел хармонизиране на практиките в 4-те европейски държави, установени съгласно европейската политика. При осъществяването на трансфера на румънските, българските и унгарските партньори ще бъде предоставен достъп до френския опит, а именно до дипломата за семейни асистенти. Румънските, българските и унгарските партньори ще могат да усвоят частично или цялостно тази диплома и съставните ѝ части, което ще зависи от целите, които си поставят и правната рамка, в която развиват дейността си. Различните дейности, предвидени по проекта, ще допринесат за адаптирането на трансферираните части, така че да се вземат предвид всички особености на контекста в тези три държави.
- **Трансфер на методологията:** Във връзка с този проект за трансфер ще бъде засегнато и споделянето от всички европейски партньори на една и съща педагогическа култура, съсредоточена около един-единствен подход, а именно „Подходът по компетенции” (ППК). Тази обща педагогическа култура, предавана чрез работата на европейската общност в областта на обучението, се основава на търсенето на най-доброто и адекватно съотношение между обучението и професионалните задължения. Постепенно ППК беше изграден около методология, обоснована от определени икономически нужди, въз основа на която бяха създадени определени механизми за обучение, за да се отговори на тези нужди. Подредбата е следната: ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ – НЕОБХОДИМИ КОМПЕТЕНЦИИ – СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО – СЕРТИФИЦИРАНЕ. Благодарение на проекта всички партньори, и на първо място тези от Централна и Източна Европа, ще споделят този възглед за целите на обучението.
- **Трансфер по сектори:** Една от дейностите по проекта се състои в това в периода на диагностицирането да се определят различните законови и правни рамки на закрилата в държавите партньори. Изследването и заключенията, свързани с проблематиката на изоставянето и социалните рискове, могат да засегнат и други сектори: законодателство, правосъдие, превенция, посредничество. Може да се обмисли и идеята за трансфер към други професии от областта на здравеопазването, при които е широко засегнато помагачното взаимодействие. Освен това инженерингът на компетенциите (модулирането) и цялостният инженеринг на проекта могат да бъдат трансферирани към всеки друг сектор.

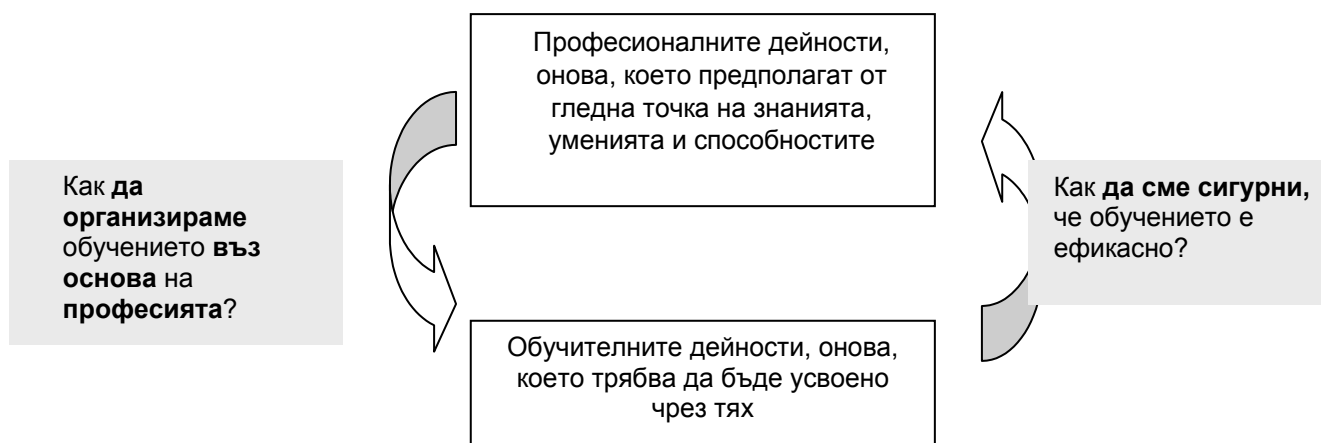
За да бъде осъществен този трансфер, беше решено, че е необходимо да:

- Се определят ограниченията на развитието на помагачното взаимодействие в различните държави;
- Се адаптира и трансферира инженеринг на обучението, за да се осигурят инструменти на обучаващите организации и институции от вида заетост/обучение, с цел професионализация на социалните работници, осигуряващи помагачно взаимодействие;
- Се осигури адаптирано и обновено предлагане на обученията, включващо особеностите на целевите групи като средство за развитие на помагачното взаимодействие в услуга на националните и европейски солидарни политики;
- Се концептуализират по-добре проблематиките, свързани с приемната грижа, да се идентифицира по-точно мрежата от действащи лица;
- Се консолидират знанията и да се улесни разрешаването на проблеми в тази област.

2.2 Подходът по компетенции (ППК), водещата линия на проекта

Постепенно учителите разработиха подход, целящ “обучението да се възприема като лост за икономическо развитие”. Това е Подходът по компетенции.

ППК е подход, гледна точка, водеща линия, която осмисля учителните практики. Съгласно тази водеща линия съществуващите професионални практики трябва да се обвържат в една длъжност и със съответното обучение на титулярите в тази професионална област по такъв начин, че постигнатото по време на обучението наистина да бъде приложено на работното място.

Тази водеща линия (ППК) доведе до появата на нова област компетенции на учителите – **инженеринга на обучението**.

За целите на проекта на този термин дадохме следното определение: « Съвкупност от техническите методи, прилагани по време на обучение ». Анализът е съсредоточен върху конкретна организация или служба. Следователно инженерингът на обучението е съвкупност от методи, инструменти и подходи, целящи да:

- Се анализира проблематиката, свързана с човешките ресурси при определена организация на труда;
- Се изрази тази тематика в образователни нужди;
- Се определят условията, при които това обучение може да отговори на нуждите;
- Се направи оценка дали дейността е имала очаквания ефект върху проблематиката;
- Се нанесат поправки, ако е необходимо.

В рамките на трансфера бяха използвани методологии за инженеринг на обучението, като се прилагаше Подходът по Компетенции.

Изборът на методология беше засегнат в следните документи:

- Методология на установяване на актуалното състояние в 3-те държави;
- Методология на изработване на Ръководствата по професии;
- Методология на позициониране на обучението като средство в Европейската рамка на професионалните сертификати.

Документи по пректа AFUE

В рамките на проекта за трансфер партньорите ще трябва да съставят множество документи. До всички тях ще бъде осигурен безплатен достъп в Интернет страницата на проекта www.projetafue.eu . Документите по проекта са следните:

Но.	Наименование	Код
1	Актуално състояние на възможностите за осигуряване на социални и образователни грижи за децата в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация в България	1_BG_fr 1_BG_bg
	Актуално състояние на възможностите за осигуряване на социални и образователни грижи за децата в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация в Унгария	1_HU_fr 1_HU_hu
	Актуално състояние на възможностите за осигуряване на социални и образователни грижи за децата в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация в Румъния	1_RO_fr 1_RO_ro
2	Европейски синтез на актуалното състояние и диагностика на нуждите от професионализация в Румъния, България и Унгария	2_EU_fr 2_EU_bg 2_EU_hu 2_EU_ro
3	Изследване на условията за прехвърляне на френската квалификация „Семеен асистент“ на базата на актуалното състояние и диагностиката на нуждите от професионализация в България, Унгария и Румъния. Анекс: Наръчник за трансфериране.	3_EU_fr 3_EU_bg 3_EU_hu 3_EU_ro
4.1	Ръководства за упражняване на професиите за специалистите в областта на приемната грижа в България	4.1_BG_fr 4.1_BG_bg
	Ръководства за упражняване на професиите за специалистите в областта на приемната грижа в Унгария	4.1_HU_fr 4.1_HU_hu
	Ръководства за упражняване на професиите за специалистите в областта на приемната грижа в Румъния	4.1_RO_fr 4.1_RO_ro
4.2	Европейски синтез на ръководствата за упражняване на професиите за специалистите в областта на приемната грижа в България, Унгария и Румъния	4.2_EU_fr 4.2_EU_bg 4.2_EU_hu 4.2_EU_ro
5.1	Ръководства за обучение на специалисти в областта на приемната грижа в България (ръководства за сертифициране, европейска модулна програма за обучение)	5.1_BG_fr 5.1_BG_bg
	Ръководства за обучение на специалисти в областта на	5.1_HU_fr

	приемната грижа в Унгария (ръководства за сертифициране, европейска модулна програма за обучение)	5.1_HU_hu
	Ръководства за обучаване на специалисти в областта на приемната грижа в Румъния (ръководства за сертифициране, европейска модулна програма за обучение)	5.1_RO_fr 5.1_RO_ro
5.2	Европейски синтез на ръководствата за обучаване на специалисти в областта на приемната грижа в България, Унгария и Румъния (ръководства за сертифициране, предлагане на модулни обучения)	5.2_EU_fr 5.2_EU_bg 5.2_EU_hu 5.2_EU_ro
6	Сборник с педагогическите инструменти в България, Унгария, Франция и Румъния за обучението на специалисти в областта на приемната грижа	6_EU_fr 6_EU_bg 6_EU_hu 6_EU_ro
7	Европейска програма за обучение на обучители за трансфера на ресурсите и реализираните продукти	7_EU_fr 7_EU_bg 7_EU_hu 7_EU_ro
8	Интернет страница	www.projetafue.eu
9	CD ROM „Приемната грижа в Европа”	

Специфична методология за

ръководствата за упражняване на професиите в България, Унгария, Румъния

4.1 Цели

Ръководството за професията (РП) определя обхвата на професионалните дейности на семейния асистент. РП описва дейностите и задачите, които ще трябва да изпълнява бъдещият семеен асистент през първите години от професионалния си живот. Тези дейности не са предназначени нито за напълно неопитни, нито за изключително опитни специалисти. Опитът е необходим, доколкото сертифицираният вече асистент да може да овладее добре всички компетенции, като се имат предвид сложните професионални ситуации, в които може да попадне.

РП се опира на анализ на реални ситуации от трудовия процес, но в него се отчита и очакваното развитие на дейностите, възприемани въз основа на получената от представителите на работодателите и институциите информация, която е отбелязана в документа *“Актуално състояние на възможностите за полагане на социални и възпитателни грижи за деца в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация”*.

Описани са дейностите в рамките на типовата длъжност “семеен асистент”, доколкото в РП се съдържа анализ на множество различни ситуации от професионалния живот в зависимост от видовете институции, но достатъчно близки, за да образуват едно цяло, една професия.

РП трябва да изпълнява три основни функции:

- Посредническа: между различните партньори, участващи в изработването на концепцията и подготвянето на квалификацията. Работодателите и обучителите трябва да бъдат съгласни относно нейната цел;
- Да изпълнява ролята на инструмент при изработването на квалификация, чиито различни елементи, при анализа на професионалната дейност, са предпоставка за изготвянето на ръководството за сертифициране. Обучителите използват РП, за да могат по-добре да обобщат професионалните цели на сертифицирането и да осмислят различните ситуации на оценяване на компетенциите;
- Информативна: за професионалната цел на сертифицирането за всички обучаващи и професионално насочени организации.

4.2 Оперативен метод

Терминът “ръководство”, по начина по който се използва в областта на инженеринга на обучението, е документ, който съдържа насоки, документ, в който се обясняват конкретни решения.

Насоките в РП се отнасят за професионалните дейности. В РП се описват професионалните дейности на определена “типова длъжност”.

Концепцията за “типова длъжност” е определена като съвкупност от дейности и професионални задачи с една основна професионална цел. Тази съвкупност се поверява на едно единствено лице. Една и съща длъжност може да приема различни форми в зависимост от професионалната организация, в която е създадена, или района, в който дейността ще се изпълнява.

Тъй като субстратът за различните длъжности е един и същ, те могат да бъдат групирани в едно професионално семейство, което ще наречем “типова длъжност”. Следователно типовите длъжности нямат никакво отношение към организациите и районите. Професиите, които се котират на пазара на труда и са включени в списъците с длъжности, се наричат “типови длъжности”.

Именно този модел беше възприет от групата по проекта AFUE. За да бъде извършен анализът на типовата длъжност в трите държави на трансфер, партньорите по проекта взеха предвид следното:

- Длъжността “семеен асистент” е изпълнителна, а не ръководна длъжност. На различните нива на анализ, необходими за съставянето на РП, дейностите ще бъдат разделени на задачи, които пък ще бъдат разделени на операции;
- Компетенциите ще бъдат обособени като такива именно на нивото на задачите, тоест те ще бъдат “извлечени” от задачите, които пък трябва да бъдат изразени така, че да се подчертае “интелигентността” на лицето, което ги изпълнява;
- Задачите се разделят на операции. Операциите се използват за идентифициране на всички професионални знания и умения, необходими за упражняването на професията. Те са основата за създаването на ръководството за знанията;
- Дейностите ще бъдат от 5 до 10 на брой. Този диапазон е напълно емпиричен и в неговите рамки обикновено могат да се извлекат до двацет компетенции. Ако броят на дейностите се увеличи, ще трябва да се пристъпи към по-фино пресяване, което може да сведе компетенциите до най-обикновени умения. В рамките на проекта понятието “компетенция” ще изразява “способността на даден индивид да мобилизира определени ресурси, а именно концептуалните, методологическите и практическите си знания и умения”. Ето защо задачата е достатъчно “богата”, за да могат от нея да се извлекат съответните теоретични, методологически, практически и поведенчески знания и умения.

Основната цел на анализа на работното място е да се очертаят дейностите и задачите в РП. Ето защо трябва да бъдат идентифицирани всички дейности.

За да улесним събеседниците си при идентифицирането на дейностите, може да се подходи по два различни начина (които също могат и да се комбинират):

Дейностите могат да се наблюдават в хронологичен ред:

- Коя дейност се извършва първа, непосредствено след постъпването на работа?

- Коя се изпълнява след това?
- И т.н. докато не се стигне до последната дейност преди напускането на работното място.

Дейностите могат да се идентифицират не по хронологичен ред, а по определени функционални критерии:

- Какво трябва да направи лицето, за да получи необходимата информация, за да остане на длъжността?
- Как трябва да се посрещат и информират клиентите?
- Как трябва да се предоставят съответните грижи на клиентите?
- Как трябва лицето да контролира дейността си?
- Как трябва лицето да отчита дейността си?
- Как трябва да предоставя и получава информация в рамките на собствената си организация?

Анализ на дейност:

- Кои задачи се включват в дейността (да се представят в хронологичен ред)?
- Какви инструменти и оборудване трябва да използва лицето?
- Какви оперативни методи и процедури трябва да познава и съблюдава лицето?
- Какви умения трябва да притежава лицето, за да извършва тази дейност?
- Как може да се разбере дали лицето извършва дейността правилно?
- Какви знания трябва да активизира в паметта си лицето, за да извършва дейността?
- Каква автономност има лицето (пълна, частична)?

Събиране на документи:

Трябва да се набавят всички документи, свързани с длъжността:

- Определенията за длъжността;
- Текстове, регулиращи дейността на заемачия длъжността;
- Органиграмата на учреждението и мястото в нея на семейния асистент;
- Програмите за вътрешно обучение, ако такова се провежда, и др.

Роля на партньорите:

Във всяка една от трите държави съставянето на РП ще започне от обучението/дейността на анализаторите. В рамките на това обучение ще бъдат засегнати основните понятия на ППК и най-важните методологически принципи от инженеринга на обучението. По време на обучението, участниците заедно с учителя ще трябва да направят анализ на длъжността на семейния асистент в конкретна институция с цел усвояване на методологията.

И в трите държави беше използван един и същ оперативен метод:

- Беше сформирана група от анализатори;
- Групата анализира длъжността на СА;
- Анализите бяха съобразени с вече готовите документи, а именно ръководството за френската квалификация “Семеен асистент” и ръководството за професията, публикувано от гилдията във Франция.

4.3 Модел на таблица за съставянето на ръководството за професията на семейния асистент.

Партньорите по проекта приеха общ модел за съставянето на ръководството за професията на семейния асистент. Благодарение на тази възможност беше изготвен и европейският синтез на ръководствата по професии.

Решетката е следната:

а. Списък на дейностите и задачите:

A1		A1.T1	
		A1.T2	
A2		A2. T1	
		A2. T2	
A3		A3.T1	
		A3.T2	
		A3. T3	
		A3.T4	
		A3.T5	
		A3.T6	
A...			

б. Описание на професионалните задачи

Професионални дейности:		
Задачи:		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• Операция 1 • Операция 2 • Итн.		Място : Психологическо равнище : Законодателство : Социални отношения :

2РА ЧАСТ
МЕТОДОЛОГИЯ НА
РАБОТА

Организация на работата за

разработване на документа

1.1. Роля на различните партньори.

Ролята на участниците в групата за подкрепа беше в зависимост от задачите и функциите на институциите, които преставляват и техните компетенции. В групата за подкрепа бяха създадени две малки работни групи. Първата група имаше за цел да извърши оперативната работа по създаването на документа. В нея участваха основно представители на ИСПД, СУ «Климент Охридски», НАПОО и компелксите за социални услуги за деца и семейства – София, Шумен и Пазарджик. Целта на втората група беше да валидира изработения документ, да даде насоки и препоръки. В тази група участваха основно експерти на АСП и ДАЗД.

1.2. Институции от които са събрани данните.

Институциите, от които са събрани данните са: Софийски Университет „Св. Климент Охридски“; Институт по социални дейности и практики; Национална агенция за продължаващо образование и обучение; Център за обществена подкрепа – София; Комплекс за социални услуги – Шумен; Комплекс за социални услуги – Пазарджик; Областен център по приемна грижа – София; Областен център по приемна грижа – Перник; Областен център по приемна грижа – Шумен; Областен център по приемна грижа – Смолян; Областен център по приемна грижа – Габрово; Областен център по приемна грижа – Търговище; Областен център по приемна грижа – Велико Търново.

1.3. Национална група за подкрепа

Организация	Име	Позиция	Контакти
Държавна агенция за закрила на детето	Даринка Янкова	Главен секретар	София, ул. Триадица 2, тел: +359 2 933 90 50
Държавна агенция за закрила на детето /Дирекция „Държавна политика за детето“/	Цвета Антонова	Директор	София, ул. Триадица 2, тел: +359 2 933 90 32
Агенция за социално подпомагане /Дирекция „Закрила на детето“/	Офелия Кънева	Директор	София, ул. Триадица 2, тел: +359 2 811 96 16
Национална агенция за продължаващо образование и обучение	Пенка Николова	Държавен експерт	София, бул. Цариградско шосе 125 тел: +359 2 973 33 58

Център за обществена подкрепа - София	Биляна Койчева	Директор	София, ул. Пиротска 175 Тел: +359 2 920 42 38 e-mail: sapi_slaveykov@abv.bg
Комплекс за социални услуги за деца и семейства – гр. Шумен	Венета Господинова	Директор	Шумен, ул. Димитър Благоев 12 тел: + 359 54 852 47 13 e-mail: ksu_sh@abv.bg
Комплекс за социални услуги за деца и семейства – гр. Пазарджик	Яна Станева	Директор	Пазарджик, бул. Александър Стамболийски 48 тел: + 359 34 447 530 e-mail: ksu_pazardjik@abv.bg
Дом за деца „Петко Рачов Славейков” – гр. София	Надя Джунова	Директор	София, ул. Пиротска 175 тел: + 359 2 822 33 03
Факултет по начална и предучилищна педагогика към СУ	Доц. д-р Нели Петрова – Димитрова	Преподавател	София, ул. Шипченски проход 69А тел: +359 2 872 08 93
Институт по социални дейности и практики	Д-р Надя Стойкова	Изпълнителен директор	София, ул. Люлин планина 22 тел: +359 2 852 47 13 e-mail: sapi@abv.bg

1.3. График на дейностите

График на международните работни срещи

Вид група	Място	Дата	Цел
Международна работна среща	Бургоан	3-5 май 2010	Обучение за разработването на ръководство за професията
Международна работна среща	София	28-29 юни 2010	Обсъждане / Валидиране
Международна работна среща	Будапеща	20 декември 2010	Оценка / Редакция
Международна работна среща	Лион	04 – 05 април 2011	Оценка / Редакция

График на националните работни срещи:

Цел	Място	Дата
Разпределяне на работни задачи	НАПОО	09.09.2010
Разпределяне на работни задачи	ИСДП	06.01.2011
Разпределяне на работни задачи	ФНПП към СУ „Св. Климент Охридски”	13.04.2011
Валидиране на промените; Разпределяне на работни задачи	НАПОО	16.06.2011
Разпределяне на работни задачи	НАПОО	12.09.2011

3ТА ЧАСТ
РЪКОВОДСТВО
ЗА ПРОФЕСИЯТА

Контекст на длъжността, актуални

данни и перспективи

1.1 Сектори на дейност

Приемната грижа има всички характеристики на професионална дейност, от групата на помагащите професии. По същество тя е най-близка до професията на възпитателя в специализираните институции, тъй като става въпрос за предоставяне на **целодневна грижа за дете, чиито родители имат относително дългосрочни трудности при отглеждането му.**

Основната разлика при сравнението с професията на възпитателя от специализираната институция е по отношение на мястото, където се упражнява професията: при приемната грижа – в дома на приемното семейство; при възпитателите – в специализираната институция. Тъкмо мястото на предоставяне на грижата води най-често до объркването на приемната грижа с осиновяването. Липсата на трудов договор и възнаграждение за положени труд при доброволните приемни родители също води до смесване на вида грижа и до прилика с осиновяването и настаняването при близки и роднини.

Характеристики	Осиновител	Приемнородител	Възпитател в СИ	Възпитател в детско заведение	Почасов детегледач – частна практика
Трудово-правно взаимоотношение относно грижата	-	х/-	х	х	- Договореност с родителите
Възнаградени е за положени труд	-	х/-	х	х	х
Провеждане на обучение като предварително условие за предоставяне на грижата	х	х	-	-	-
Вид на грижата	Постоянна	Временна	Временна	Временна	Временна
Период на грижата в рамките на седмицата	24 часа, 7 работни дни	24 часа, 7 работни дни	24 часа, 7 работни дни	8 часа; 24 часа, 5 работни дни /при седмична ясла или градина/	По договореност с родителите, най-често в рамките на работния

					ден
Възможност на биологичните родители да предоставят основната грижа	-	-	-	x	x
Връзка на детето с биологичните родители	-	x	x	x	x
Място на предоставяне на грижата	Дома на осиновител я	Дома на приемния родител	Институция	Институция	Дома на биологичните родители
Родителски права	x	-	-	-	-
Наследствени права	x	-	-	-	-

Професионализирането на приемната грижа ще доведе до изчистване понятията и изясняване на видовете грижа за детето.

С изключение на осиновяването, всички останали форми на отглеждане на детето са форми на грижа, споделена в различна степен с биологичните родители. Това са на практика форми на услуга за биологичните родители, които срещат различни по вид трудности при отглеждане на детето. Услугите могат да се определят като заместващи родителската грижа за различни периоди от време – от няколко часа в детските ясли и градини за работещи родители, които без проблем предоставят основните грижи за децата си; до месеци и години в случаите на деца в риск, чиито родители имат сериозни дефицити при предоставяне на грижата.

Сектори:

- Социални дейности;
- Закрила на детето;

1.2 Видове институции.

Видове институции, с които е свързана професията „Приемен родител”

Институции, пряко ангажирани с професията:

- Дирекция „Социално подпомагане” – Отдел „Закрила на детето”
- Център за обществена подкрепа

Други институции:

- Детска градина;
- Училище;
- Социални услуги в общността – ЦСРИ, Дневни центрове

1.3 Роля на титуляра на длъжността в организацията

В момента приемните родители не са възприемани като част от определена професионална структура. Фактът, че те са наемани на трудов договор към Дирекция „Социално подпомагане” /ДСП/ не ги прави част от професионалната общност на Агенция за социално подпомагане /АСП/, чиято териториална структура

е ДСП. Броят на приемните родители не се явява част от общия брой на служителите на АСП.

Отношението към приемните родители е достатъчно показателно – те са възприемани по-скоро като клиенти на системата, а не като колеги на социалните работници.

Структура на Агенция за социално подпомагане, според сайта на агенцията.

1.4 Очаквано развитие на професията.

Законодателно е възможно наемането на приемни родители от доставчици на социални услуги, но не е предвидена възможността за получаване на финансовите средства за трудови възнаграждения и издръжка. Ако тези трудности бъдат преодолени, приемните родители биха могли да станат част от персонала на съответния доставчик на социални услуги. Примерна структура на Център за обществена подкрепа:

Ръководител на ЦОП

Ръководител на екип
„Работа с детето”

Социален работник
Психолог

Ръководител на екип
„Работа със семейството”

Социален работник
Психолог

Ръководител на екип „Приемна
грижа”

Социален работник
Психолог
Приемни родители

Описание на дейностите и

професионалните задачи

2.1. Списък на дейностите и задачите

КОД	ДЕЙНОСТИ	КОД	ЗАДАЧИ
A1	Приемане на детето в семейството	A1.T1	Опознава детето
		A1.T2	Подготвя членовете на семейството си
		A1.T3	Посреща детето в семейството
A2	Осигуряване на безопасна и сигурна грижа за детето	A2.T1	Поставя изисквания и очаквания към детето, в съответствие с възрастта и капацитета му
		A2.T2	Предпазва детето от инциденти, взема превантивни мерки, съобразени с възрастта му вкъщи, навън, в колата и пр.
		A2.T3	Подготвя детето за държане с непознати, информира го за рисковете и го учи как да се държи.
		A2.T4	Оказва първа помощ при инциденти
A3	Възпитателно придружаване на детето	A3.T1	Поставя граници на децата и следи за тяхното реализиране в дисциплината;
		A3.T2	Създава безопасен емоционален климат за детето, за да изразява и разбира чувствата си.
		A3.T3	Подпомага формирането и развитието на социалните умения на детето.
		A3.T4	Разпознава особеностите на физическото, емоционалното и социалното развитие на юношите и затрудненията във възрастта.
		A3.T5	Подготвя юношите за самостоятелен живот.
		A3.T6	Предава ценностите, благоприятстващи развитието на самостоятелността и социализацията.
		A3.T7	Управлява ситуации на кризи.
		A3.T8	Придружава и подпомага ученето.
		A3.T9	Организира свободното време на детето.
A4	Комуникация с детето	A4.T1	Разбира различните начини на комуникация
		A4.T2	Осъществява пълноценно и постоянно общуване с детето във всички сфери на неговия живот

		A4. T3	Подпомага децата да тълкуват житейския си опит.
		A4. T4	Подпомага процеса за формиране на добра детска идентичност.
A5	Поддържане на връзката с родното семейство на детето	A5. T1	Разбира и уважава емоционалната връзка на детето с биологичните му родители.
		A5.T2	Толерантно приема културните, социалните и етнически различия на детето.
		A5.T3	Насърчава детето за контакт със семейството.
		A5.T4	Предоставя информация на семейството;
A6	Работа в екип	A6. T1	Участва в изготвянето на плана за грижа и осигурява неговото изпълнение
		A6. T2	Сътрудничи на социални служби, доставчици на социални услуги и други специалисти – учители, лекари и др. при работата с детето.
		A6. T3	Търси помощ от специалисти за справяне с проблемите на детето и осигуряване на необходимите му услуги
		A6. T4	Подкрепя други приемни родители.
		A6. T5	Продължава обучението си за по-ефективно справяне с проблемите на детето

2.2 Описание на професионалните задачи

Професионална дейност A1 : Приемане на детето в семейството		
Задача A1T1 : Опознава детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Познава силните страни на семейството си – за какво дете е най-подходящо; • <u>Операция 2</u> Осъществява достатъчно на брой срещи с детето;	Приемният родител е способен да съотнесе силните и слабите страни на семейството си към потребностите на детето.	Свързани с мястото : • Неподходящо място за срещи На психологическо равнище: • Ефект на първата среща • Произход на детето– социален/етнически • Познаване за възрастови особености на детето • Да не възникне емоционална връзка между семейството и детето Свързани със законодателството: • Напасването да е чисто документално Свързани със социалните

		отношения: Социално желателно и манипулативно поведение от страна на детето към приемните родители.

Задача А1Т2 Подготвя членовете на семейството си

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
- <u>Операция 1</u> Обяснява специалните нужди на приемното дете; - <u>Операция 2</u> Планира пространството за приемното дете; - <u>Операция 3</u> Подготвя биологичните деца за пристигането на приемното дете;	Приемният родител е способен да подготви членовете на своето семейство, за да могат те да разбират и да отговорят на специалните нужди на приемното дете.	Свързани с мястото : - Осигуряване на подходящо място за детето/юношата за задоволяване на неговите битови, учебни и др. нужди На психологическо равнище : - Предварителната представа „Какво ще бъде детето” - Наличието на емоционална връзка с детето. - Настаняване на дете, което е преживяло насилие в собственото си семейство. Свързани със законодателството: - Членовете на семейството да не са добре проучени в процеса на нормативно регламентираната оценка Свързани със социалните отношения: - Начин на живот, семейни ценности, обичаи и навици на приемното семейство; - Произход на детето– социален/етнически;

Задача А1Т3 Посреща детето в семейството

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> Планира и подготвя преместването. • <u>Операция 2</u> Разпознава ефекта от загубата и раздялата върху поведението и чувствата на детето; • <u>Операция 3</u> Създава усещането на детето, че е добре прието; • <u>Операция 4</u> Приема, че периода на адаптиране изисква време; • <u>Операция 5</u> Помага на детето да запази връзката си с живота преди настаняването; • <u>Операция 6</u> Справя се със собствените си чувства във връзка с приемането на детето и подпомага другите членове на семейството да се справят;	Приемният родител е способен да оказва на приемното дете и на семейството си подкрепа в процеса на адаптация.	Свързани с мястото : • Лично пространство на детето в дома на приемното семейство На психологическо равнище : • Начин на живот, семейни ценности, обичаи и навици на приемното семейство • Наличие на различни пречки пред общуването: - културни -психологически -социални -лингвистични • Отказ да се приемат промените Свързани със законодателството: • В договора със семейството и длъжностната характеристика да бъдат ясно разписани правата и задълженията му след настаняване на дете. Свързани със социалните отношения: • Пол и възраст на собственото и приемното дете; • Промяна на средата (градска-селска), училище, приятелски кръг;
Професионална дейност А2 : Осигуряване на безопасна и сигурна грижа за детето		
Задача А2Т1 Поставя изисквания и очаквания към детето, в съответствие с възрастта и капацитета му		

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u>: Съобразява комуникацията с капацитета на детето/разбира детското мислене и чувства, дава усещане на детето, че е слушано; • <u>Операция 2</u> Окуражава позитивното поведение на детето • <u>Операция 3</u> Осигурява на детето подходяща храна;	Приемният родител е способен да поставя подходящи изисквания към поведението на детето съобразно възрастовите му особености.	Свързани с мястото : На психологическо равнище : • Интелектуално равнище и социален опит на детето; • Възможности на семейството да общува по подходящ начин с детето; Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения: • Риск от упражняване на прекалено строг и нанасящ вреди контрол; • Способност на семейството да си партнира с различни институции.
Задача А2Т2 Предпазва детето от инциденти, взема превантивни мерки, съобразени с възрастта му вкъщи, навън, в колата и пр.		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Осигурява непрекъснат надзор над детето, във възрастта от 0-7 г. • <u>Операция 2</u> Организира средата вкъщи и в колата, така, че да бъде безопасна и съобразена с възрастта и капацитета на детето;	Приемният родител е способен да обезопаси средата, в която е детето, и да предотврати възможни инциденти.	Свързани с мястото : • Организация на пространството в дома, така, че да бъде безопасно за детето. На психологическо равнище : • Специфични етно-културни разбирания на семейството; Свързани със законодателството: • Липса на достатъчно нормативно предвидени средства за осигуряване на нужните

		приспособления. Свързани със социалните отношения:
Задача A2T3 Подготвя детето за държане с непознати, информира го за рисковете и го учи как да се държи.		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Разговаря с детето относно поведението му и общуването му с различни непознати хора. • <u>Операция 2</u> Подпомага детето да развива и подобрява социалните си умения.	Приемният родител е способен да развива социалните умения на детето за безопасно поведение с познати и непознати хора.	Свързани с мястото : На психологическо равнище : • Няма усещане за ценността на тялото си; • Страхува се от непознати; • Прекалено доверие на непознати; Свързани със законодателството : Свързани със социалните отношения : • Риск от насилие от страна на непознати за детето хора; • Бързо привързване към сравнително непознати хора;
Задача A2T4 Оказва първа помощ при инциденти		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> При инцидент действа решително и компетентно като оказва първа долекарска помощ ако е необходимо. • <u>Операция 2</u> Познава телефоните на спешна медицинска помощ, пожарна и полиция, както и другите спешни телефони и може да реагира про нужда.	Приемният родител е способен да прилага техниките за оказване на първа помощ при инциденти и разполага с необходимите медицински пособия и медикаменти.	Свързани с мястото : • Организация на пространството в дома, така, че да бъде безопасно за детето. • Семейството живее в отдалечен район и няма бърз достъп до медицински служби, пожарна и др. На психологическо равнище : • Не проявява необходимата решителност в случай

		на инцидент. Свързани със законодателството : Свързани със социалните отношения : В случай на инцидент действа сам, вместо да се обърне към компетентните органи /медицински служби, пожарна и др./
Професионална дейност А3: Възпитателно придружаване на детето		
Задача А3Т1 Поставя граници на децата и следи за тяхното реализиране в дисциплината;		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
- <u>Операция 1</u> Поставя ясни граници пред детето; - <u>Операция 2</u> Поставя правила в семейството, които се следват от всички; - <u>Операция 3</u> Подпомага детето да разбере и поеме отговорността за собственото си неприемливо поведение.	Приемният родител е способен да прилага подходящи възпитателни методи към неприемливо поведение на приемното дете.	Свързани с мястото : Мястото трябва да е подходящо и обезопасено при прилагане на техники за поставяне на граници в поведението особено при малки деца На психологическо равнище : - Съпротива на промените - Съпротива на правилата - Прекалена строгост - Отказ да се спазва определена дистанция. Свързани със законодателството : - Границите, които поставят приемните родители не са съобразени с нормативните актове. Свързани със социалните отношения : - Недостатъчно време за индивидуална работа с

		детето. • Поддържане на прекалено строга дисциплина. • Прекалено либерален стил на възпитание, без поставяне на ясни граници пред детето. • Неясни граници в семейството - кой, как и кога се включва. • Поставя неподходящи граници и изисквания; • Постигане на баланс между поставянето на граници и даването на свобода на детето.
Задача А3Т2 Създава безопасен емоционален климат за детето, за да изразява и разбира чувствата си		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Създава усещане у детето, че е прието и обичано. • <u>Операция 2</u> Активно слуша детето и дава адекватна обратна връзка.	Приемният родител е способен да слуша активно детето; Способен е да разпознае чувствата на приемното дете дори, когато то не може да ги вербализира.	Свързани с мястото : На психологическо равнище : • Притеснение от открито признаване на собствените ограничения и нуждата от помощ. • Загуба на доверието на детето към възрастните. • Травмиращи преживявания на детето, които му пречат да води активен живот. • Състоянието на постоянна депресия и апатия у юношата. • Детето не може да облече в думи и да изкаже чувствата, които изпитва. Свързани със законодателството : Свързани със социалните отношения : • Непрекъснатото

		показване на насилие от медиите;
Задача АЗТЗ Подпомага формирането и развитието на социалните умения на детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Формира у детето умения за включване и допринасяне за живота на училището, семейството, общността. • <u>Операция 2</u> Подпомага детето за успешно взаимодействие с другите. • <u>Операция 3</u> Формира у детето уважение, загриженост за другите. • <u>Операция 4</u> Развива самостоятелността на детето. • <u>Операция 5</u> Дава на детето модели за разрешаване на проблеми и конфликти.	Приемният родител е способен да използва техники за формиране и развитие на социални умения за живот у детето.	Свързани с мястото : На психологическо равнище : • Предразсъдъците и последиците от стигматизма могат да отключат апатия, депресия или проблеми в общуването. • Притеснение на подпомагащите да говорят на определени теми (табутата). • Риск родителят да приложи моделът на възпитание на своите родители. • Не познава и не прилага позитивни техники на възпитание. • Упражнява свръхопека над детето. Свързани със законодателството: Свързани със

		социалните отношения : Риск от попадане в зависимост от новите технологии и отвикване от поддържането на директни контакти.
Задача АЗТ4 Разпознава особеностите на физическото, емоционалното и социалното развитие на юношите и затрудненията във възрастта		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
- <u>Операция 1</u> Развива чувствителност и толерантност към юношите. - <u>Операция 2</u> Проявява уважение към юношите; - <u>Операция 3</u> Търси информация и професионална подкрепа относно физиологичните и психологическите особености на юношеската възраст. - <u>Операция 4</u> Полага грижи за телесното и психичното здраве на юношата. /да се промени/	Приемният родител е способен да разчита различните симптоми в поведението на детето и да открива с подкрепата на професионалистите техния смисъл и значение.	Свързани с мястото : На психологическо равнище : - Разочарование у родителя от постиженията или липсата на такива при юношата. - Враждебност у юношите към приемните родители. - Непознаване на детската и юношеската сексуалност и невъзможност да се общува с юношата на тази тема. - Опит за бягство от реалността от страна на юношите и възможност за проява на девиантно и делинквентно поведение. Свързани със законодателство : Свързани със социалните отношения :

		• Вредното влияние на телевизията, компютъра, видеото, които служат като родителското тяло; • Липса на общуване на определени теми – «табута»; • Липса на познания у родителите относно феномените на съвременното общество, които изправят юношите пред нови, специфични за тяхното поколение предизвикателства. • Опит за присъединяване към определена компания „на всяка цена”. Експериментиране с наркотични и упойващи вещества, алкохол.

Задача АЗТ5 Подготвя юношите за самостоятелен живот

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Използва техники за подготовка за самостоятелен живот; • <u>Операция 2</u> Общува по подходящ начин с юношата; • <u>Операция 3</u> Използва собствените си познания и професионална помощ за професионалната ориентация на юношата и избора на подходящо учебно заведение.	Приемните родители са способни да овластят юношата за вземане на самостоятелни решения; да го информират и подпомогнат професионалното му ориентиране;	Свързани с мястото : • Липса на учебни заведения, в които юношата може да задоволи интересите и да реализира потенциала си. На психологическо равнище:

		• Травмиращ опит от страна на юношата, който му пречи да бъде заинтересуван и да бъде пълноценно въввлечен в процеса. • Отношение на свръхзакрила, което ограничава свободата на детето. Свързани със законодателството : • Нормативно заложен равни възможности за достъп до образование; Липса на дискриминация при достъпа до различни институции. Свързани със социалните отношения : • Юноша, който очаква материално възнаграждение в замяна на сътрудничество. • Трудности на оказващите помощ да намерят равновесието между уважението към културната принадлежност и интересите на детето.
Задача АЗТ6 Предава ценностите, благоприятстващи развитието на самостоятелността и социализацията		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> : Помага на децата да разберат сложния свят на емоциите и ценностите чрез отнасяне на събитията около себе си към някоя от моралните катеории, но им отваря и пространство за експериментиране и изграждане на собствен мироглед. • <u>Операция 2</u> : Подпомага осъзнаването на детето, че обществените отношения се регулират от определени праила и норми.	Приемният родител е способен да подкрепи формирането на автономно и отговорно поведение у приемното дете.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Неизпълняване на ролята на приемния родител да дава морални насоки. • Дидактичност, прекомерно наставление • Разминаване в ценностните системи на родителите и юношите • Разминаване между думите и примера на приемния родител; • Особенности на етническата, културна и социална принадлежност на родното и приемното семейство. • Конфликт между социалните ценности и събитията, в които детето е въввлечено; • Преживяване на чувство за вина и малоценностни преживявания на детето. Свързани със законодателството: Акцент върху удовлетворяването главно на материалните и здравословни нужди, предвид изпълнението на заложените в договора клаузи. Влияние на връстниците върху ценностната система на детето.

		Свързани със социалните отношения: • Влияние на инкорпорираните във филмите и компютърните игри ценности. • Влияние на религиозната принадлежност на родителите и приемните родители върху ценностната система на детето.
Задача АЗТ7 Управлява ситуации на кризи		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Подпомага детето в справянето с личните му кризи • <u>Операция 2</u> Подпомага детето в справянето с трудни ситуации с другите деца в семейството, приятелите и другите възрастни. • <u>Операция 3</u> Подпомага детето в здравословна криза или при кризи в развитието му. • <u>Операция 4</u> Подпомага биологичното семейство на детето в ситуация на криза. /да се махне/ • <u>Операция 5</u> Подкрепя детето при криза във взаимоотношенията му с родното му семейство.	Приемният родител е способен да управлява и посредничи в ситуации на кризи.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Липса на привързаност и доверие, което води до невъзможността за изграждане на стабилни отношения; • Непрофесионално придружаване. • Конфликт на изпълняваните роли; Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

		• Съперничество и ревност между настаненото дете и децата в семейството; • Подценяване на проблемите ; • Ненавременна или неадекватна реакция на приемния родител
Задача АЗТ8 Придружава и подпомага ученето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Не изисква от детето отлични постижения по всички изучавани дисциплини. • <u>Операция 2</u> Формира положително отношение у детето към училището и учебния процес. • <u>Операция 3</u> Намира подходящи специалисти ако детето се затруднява с учения материал. • <u>Операция 4</u> Помага на детето да открие и развива силните си страни.	Приемният родител е способен да окаже подкрепа на приемното дете в процеса на обучение.	Свързани с мястото : • Труден достъп до някои технологии в изолираните общности. На психологическо равнище: • Равновесие между предпочитанията на детето и необходимостта от постигането на някои цели. • Многообразието от когнитивни стилове при децата. • Интелектуален потенциал на детето. Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

		• Равнище на подготовката на детето • Образователно равнище на приемния родител • Тенденция за пренос оценката на образователната дейност на детето върху цялостната му оценка
Задачи АЗТ9 Организира свободното време на детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Отделя време за игра с детето, когато то е в ранна възраст. • <u>Операция 2</u> Организира общи за семейството дейности, подходящи за възрастта на детето / децата и съобразени с техните интереси.	Приемният родител е способен да използва свободното време на детето за отдих, задоволяване на интересите му, културното му развитие и получаването на положителни общи преживявания.	Свързани с мястото : • Наличната материална база и оборудване не позволяват да се осъществяват дейности на задоволително ниво • Наличие на форми и възможности за спортни и творчески дейности На психологическо равнище: • Наличие/отсъствие на културни и спортни интереси у приемния родител. Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

		• Трудно мобилизиране на децата за извършването на някои културни дейности • Липса на средства • Недостиг на време на приемния родител за културни и творчески занимания.
Задача АЗТ10 Подготвя детето за напускане на приемното семейство		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Обяснява по позитивен начин необходимостта от преместването; • <u>Операция 2</u> Планира заедно с детето и другите членове на семейството преместването; • <u>Операция 3</u> Сътрудничи на социалните служби – изготвяне на план за преместването на детето	Приемният родител е способен да се справи със собствените си чувства във връзка с преместването на детето и помага на другите членове на семейството да се справят. Приемният родител е способен да обясни на детето по позитивен начин преместването и сътрудничи на социалните служби при планирането му;	Свързани с мястото : • Особенности на средата в която се връща детето, които могат да му напомнят за минали травми. На психологическо равнище: • Тревожност на детето във връзка с предстоящите промени. • Привързаност на приемния родител към детето. • Справяне с чувствата на приемния родител и семейството. • Степен в която родното семейство се е справило с проблемите си, ако детето се реинтегрира. Свързани със законодателството:

		• Адекватност на промяната на мярката за закрила. Свързани със социалните отношения: • Професионално “изгаряне”. • Адекватност на плана за преместване на детето. • Ниво на подготвеност на родното приемно семейство или на друго приемно семейство да приеме детето.

Професионална дейност А4: Комуникация с детето
Задача А4Т1 Разбира различните начини на комуникация

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Разпознава вербалната комуникация на детето • <u>Операция 2</u> Разпознава невербалната комуникация на детето • <u>Операция 3</u> Тълкува смисъла на комуникацията на детето чрез играта, рисунката и др. • <u>Операция 4</u> Адаптира собственото невербално поведение към това на детето • <u>Операция 5</u> Дава подходящи насоки на детето за овладяване на подходящи невербални техники на комуникация	Приемният родител е способен да използва подходящи вербални и невербални начини на комуникация с детето.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Не успява да разпознава невербалните послания на детето • Неправилно тълкуване на комуникацията на детето • Съществува несъответствие между вербалните и невербалните послания, които дава към детето Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

Задача А4Т2 Осъществява пълноценно и постоянно общуване с детето във всички сфери на неговия живот

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> Инициира разговор и умее да го поддържа съобразно възрастовата група на детето и нивото на неговото разбиране • <u>Операция 2</u> .Активно слуша и наблюдава детето • <u>Операция 3</u> Ефективно използва подходяща вербална и невербална комуникация • <u>Операция 4</u> Идентифицира думите, които насърчават комуникацията при децата. • <u>Операция 5</u> Насърчава детето да говори • <u>Операция 6</u> Обогаत्या речниковия запас от думи на детето	Приемният родител е способен да създаде доверителни взаимоотношения с приемните деца; Приемният родител е способен да общува по подходящ начин с приемното дете и да му дава адекватна обратна връзка. Приемният родител е способен да изгради умения у детето да общува с връстници и възрастни.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Не умее да инициира и поддържа разговор съобразно възрастовата група и нивото на разбиране на детето • Не владее техники за активно слушане и наблюдаване на детето • Не успява да идентифицира думите, които насърчават комуникацията при децата • Не успява/не умее да обогати речниковия запас от думи на детето Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:
Задача А4Т3 Подпомага децата да тълкуват житейския си опит		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1:</u> Помага на детето да разпознава и назовава чувствата си. • <u>Операция 2:</u> Насърчава детето да разговаря за преживяванията си.	Приемният родител е способен да разпознава и назовава своите чувства и тези на детето;	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Не умее да освободи пространство, в което детето свободно да говори за чувствата и преживяванията си

• Операция 3: Предлага на детето достъпно и приемливо тълкуване на житейските ситуации. • Операция 4: Предлага на детето подходящи поведенчески модели в различни житейски ситуации	Приемният родител е способен да предразположи детето към споделяне на преживяванията си в ежедневието и да подпомага детето да взема информирани решения; Приемният родител е способен да формира добра детска идентичност;	• Не успява да преложи на детето достъпно и приемливо тълкуване на житейските ситуации • Не предлага на детето подходящи поведенчески модели, съобразно житейската ситуация Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

Задача А4Т4 Подпомага процеса за формиране на добра детска идентичност

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• Операция 1: Оказва подкрепа на детето да изгради своя цялостна житейска история • Операция 2: Подпомага детето по подходящ за възрастта и възможностите му начин да разбере и осмисли причините довели до живот извън собственото му семейство. • Операция 3: Подкрепя детето в комуникацията му с биологичните родители. • Операция 4: Подпомага детето при формирането на позитивна представа за себе си • Операция 5: Подпомага детето да разкрие и развива индивидуални способности	Приемният родител е способен да управлява разпокъсаността на живота на детето Приемният родител е способен да формира самоуважение у детето и позитивна представа за собственото му семейство Приемният родител е способен да разпознае и насърчи развитието на индивидуалните способности на детето.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Не оказва подкрепа на детето при изграждането на цялостната му житейска история • Възпрепятства комуникацията между детето и собственото му семейство Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения:

Професионална дейност А5: Поддържане на връзката с родното семейство на детето

Задача А5Т1 Разбира и уважава емоционалната връзка на детето с биологичните му родители

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Помага на детето да разбере отсъствието на своето семейството или не конструктивното му поведение. • <u>Операция 2</u> Познава историята на отношенията на детето със семейството му; • <u>Операция 3</u> Приема, че детето е привързано към своите родители и проявява уважение към него като демонстрира уважение към биологичните родители.	Приемният родител е способен да окаже подкрепа на детето за съхраняване на връзките с родното му семейство.	Свързани с мястото : На психологическо равнище: • Психопатология на родителите • Физически увреждания на родителите • Ревност на приемния родител; • Непознаване на теорията на привързаността; Свързани със законодателството: • Становище на съда (комисията) за допустимост на срещите, за родителските права на биологичното семейство; Свързани със социалните отношения: • Случаи на тежки злоупотреби от страна на родителите • Родители с постоянно усложняващи се проблеми. • Конфликт между детето и биологичното семейство, зареден с негативни емоции.
Задача А5Т2 Толерантно приема културните, социалните и етнически различия на детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> Уважават чувството на принадлежност и идентичността на детето; • <u>Операция 2</u> Обяснява на децата, произлизащи от етнически малцинства, културата им;	Приемният родител е способен да приеме и да подкрепи идентичността на детето, неговата етническа и религиозна принадлежност.	Свързани с мястото : Липса на институции и места, които да помогнат за съхраняването на етническата и религиозната идентичност на детето. На психологическо равнище: • Трудно осъзнаване на собствените предразсъдъци и задръжки • Консерватизъм Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения: • Липса на специалисти, владеещи езика на някоя от малцинствените групи • Непознаване на културните, социалните и етнически особености • Драстична разлика в културните ценности и традиции

Задача А5Т3 Насърчава детето за контакт със семейството

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Включва родителите в живота на детето по подходящ начин; • <u>Операция 2</u> Разговаря с детето относно важността на контактите му с биологичните му родители;	Приемните родители осигуряват достъп на детето до биологичното му семейство, организират общи мероприятия, разговарят с детето, подготвят го и го подкрепят.	Свързани с мястото : Отдалеченост от местоживеенето на биологичното семейство На психологическо равнище:

		• Травматични преживявания на детето • Осъждане на родителите /липса на толерантност; проява на дискриминация/ Свързани със законодателството: • Пропуски от правна гледна точка, засягащи защитата на детето • Контрол върху достъпа Свързани със социалните отношения: • Липса на интерес от страна на биологичното семейство • Нежелание на детето за контакт със семейството; • Биологичните родители на настаненото дете не одобряват настаняването и нарушават регламента за контакти с детето; • Липса на специалисти, владеещи езика на някоя от малцинствените групи.

Задача А5Т4 Предоставя информация на семейството;

Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Зачита правото на биологичните родители да участват в процеса на вземане на решения, относно детето;	Приемният родител е способен да поддържа връзка с биологичните родители на детето.	Свързани с мястото : • Отдалеченост от местоживеенето на биологичното семейство

• <u>Операция 2</u> Поддържа връзка в биологичните родители и ги информира за ежедневието на детето, успехите му в училище, здравословното му състояние и др		На психологическо равнище: • Травматични преживявания на детето • Осъждане на родителите /липса на толератност; проява на дискриминация/ Свързани със законодателството: • Пропуски от правна гледна точка, засягащи защитата на детето • Контрол върху достъпа Свързани със социалните отношения: • Липса на интерес от страна на биологичното семейство • Нежелание на детето за контакт със семейството; • Биологичните родители на настаненото дете не одобряват настаняването и нарушават регламента за контакти с детето; • Липса на специалисти, владеещи езика на някоя от малцинствените групи.
Професионална дейност А6: Работа в екип		
Задача А6Т1 Участва в изготвянето на плана за грижа и осигурява неговото изпълнение		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> Разпознава нуждите на детето • <u>Операция 2</u> Разбира важността на нуждите на детето • <u>Операция 3</u> Търси начини да отговори на нуждите на детето • <u>Операция 4</u> Поставя интереса на детето на първо място;	Приемният родител е способен да разпознае и дефинира нуждите на дете, за да ги сподели по време на срещата за изготвяне на плана за грижи.	Свързани с мястото : • Планът за грижа да е съобразен със спецификите на района и инфраструктурата. На психологическо равнище: • Ниска толерантност на приемния родител към чужди мнения; Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения: • Умение за работа в екип; • Осмисляне на собствената практика; • Нарушение в отношенията на приемния родител със социалния работник; • Разминаване в мнението на приемното семейство, биологичното семейство и специалистите;
Задача А6Т2 Сътрудници на социални служби, доставчици на социални услуги и други специалисти – учители, лекари и др. при работата с детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Спазва конфиденциалност относно информацията.	Приемният родител е способен да сътрудничи на социалните служби и други	Свързани с мястото : Отдалечено местоживее на приемното семейство; липса на добра инфраструктура.

• <u>Операция 2</u> Осигурява достъп на специалистите до детето; • <u>Операция 3</u> Информира специалистите за адаптирането на детето в семейството и идентифицираните образователни, здравни и др. потребности.	специалисти с оглед постигане на най-добрия интерес на детето.	На психологическо равнище: • Нагласи за сътрудничество у приемното семейство. Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения: • Прекалена заетост на специалистите и невъзможност за честа комуникация с приемното семейство. •
Задача А6Т3 Търси помощ от специалисти за справяне с проблемите на детето и осигуряване на необходимите му услуги		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Познава доставчиците на социални услуги в общината и областта ; • <u>Операция 2</u> Навременно търси помощ и съвет от специалисти;	Приемният родител е способен да разпознае проблемите на детето и да реагира адекватно, ползвайки ресурсите и услугите, предоставяни в общината и областта.	Свързани с мястото : • Недостиг на специалисти и услуги в конкретното населено място. На психологическо равнище: • Семеен модел, в който проблемите не се споделят извън семейството; • Недоверие към доставчиците на услуги; • Отричане на проблемите; Свързани със законодателството: • Недостатъчно регламентирани предимства при ползването на услуги от приемните семейства.

		Свързани със социалните отношения: • Трудности при идентифициране на лицата, с които да се развива конкретна дейност; • Разпознаване симптоматиката на различни нарушения; Недостиг на безплатни услуги;
Задача А6Т4 Подкрепя други приемни родители		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки
• <u>Операция 1</u> Готови са да сътрудничат при обучението на други приемни семейства; • <u>Операция 2</u> Участват в групи за споделяне и подкрепа на приемни семейства, в които споделят личния си опит; • <u>Операция 3</u> Предоставят информацията, с която разполагат относно наличието на социални услуги на територията на населеното място;	Приемният родител е способен да проявява солидарност и да подкрепя други приемни семейства, споделяйки им личния си опит.	Свързани с мястото : Липса на други приемни семейства в населеното място; На психологическо равнище: • Нежелание за общуване с други семейства и споделяне на лични преживявания; Свързани със законодателството: Свързани със социалните отношения: • Изолация на приемното семейство; • Съпротиви у някои от членовете на приемното семейство;
Задача А6Т5 Продължава обучението си за по-ефективно справяне с проблемите на детето		
Описание на задачата	Очаквани резултати	Критични точки

• <u>Операция 1</u> Участва в изготвянето на план за поддържащо обучение; • <u>Операция 2</u> Участва в поддържащо обучение, организирано от доставчиците на социални услуги; • <u>Операция 3</u> Само повишава знанията си като търси подходяща литература.	Приемният родител постоянно повишава знанията и развива уменията си за предоставяне на приемна грижа.	Свързани с мястото : Подходящо място за обучение. На психологическо равнище: • Способност за рефлексия на собствените постижения и трудности; • Осъзнаване на необходимостта от продължаващо обучение. Свързани със законодателството: • Регламентиране на продължаващо обучение в законодателството; Свързани със социалните отношения: • Съгласуване на обучението с останалите ангажименти на семейството;

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- Срещнати затруднения

Основната трудност в България е все още неяснотата по въпроса за професионализацията на приемната грижа – какво значи професионализация (получаване на възнаграждение, специализация или ..), необходима ли е, не се ли опорачава грижата за децата, и пр. Професията е в групата на т.н. неспециализирани професии, т.е. от гледна точка на изисквания за заемане на длъжност, все още не ясно нормативно разбирането за профил на професията

- Очакван напредък

Професията „Приемен родител” е съществено млада професия. Възможността за полагане на труд на трудов договор е регламентирана в ЗЗДет от 2007 год. Едва през месец февруари 2011г. тя е вписана в класификатора на професиите. Въпреки това, все още не са регламентирани професионалните стандарти, които да служат при подбора и обучението на приемните родители. Настоящото описание е важна основа за разработването на тези стандарти и стъпка към професионализирането на приемната грижа.

- Перспективи

Разработените документи дават възможност да бъде внесено мотивирано предложение за вписване на професията „Приемен родител” в Списъка на професионалните за професионално образование и обучение и на национално ниво да се приложат новите стандарти за нея.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Закон за закрила на детето
2. Правилник за прилагане на закона за закрила на детето
3. Закон за професионалното образование и обучение
4. Методика за условията и начина на социалната услуга „Приемна грижа”
5. Национален класификатор на професиите
6. Наредба за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях
7. Кодекс на труда

ГЛОСАР

АНЕКСИ

ПАРТНЬОРИ

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

asociația
PARTENER
Grupul de Inițiativă
pentru Dezvoltarea Locală

ROMANIA

BULGARIE

Université «St Kliment d'Ohrid» de Sofia (Promoteur du projet)

boul. Shipchenski Prohod 69 A, 1574 Sofia - Bulgarie
Tel 0035929706206
Fax 0035928722321
<http://www.fnpp.uni-sofia.bg>
Personnes de contact:
Nelly PETROVA - DIMITROVA (Email: npetrova_dimitrova@abv.bg)
Hristina OTZETOVA (Email: kristi_o@abv.bg)

Institut des Activites et des Pratique Sociale (SAPI)

Liulin planina 22, A, fl. 2, Bulgaria, Sofia 1606
Tel: 0035928524713
Fax: 0035929533147
www.sapibg.org
Personnes de contact:
Nadia STOJKOVA (Email: nstoykova@sapibg.org)
Yanitza NEDELICHEVA (Email: nedelcheva.yanitza@gmail.com)

Agence nationale pour l'éducation et la formation professionnelle (NAVET)

www.navet.government.bg
Personnes de contact:
Penka NIKOLOVA (Email: p.nikolova@navet.government.bg)

FRANCE:

Groupement d'Intérêt Public - Formation et Insertion Professionnel de l'Académie de Grenoble (GIPFIPAG)

5 rue Roland Garros, 38320 Eybens - France
Tel 0033456524641
Fax 0033456524650
<http://www.ac-grenoble.fr>
Personnes de contact:
Jean Noël PACHOUD (Email: jean-noel.pachoud@ac-grenoble.fr)
Catherine CHABOUD (Email: catherine.chaboud@ac-grenoble.fr)

Greta Nord Isère - Centre de formation continue

Tel : 0033474280486
www.gretani.com
Personne de contact:
Marianne CIVIDINO-REYNAUD (Email: mariette.cividino-reynaud@ac-grenoble.fr)

Greta VIVARAIS PROVENCE (Evalueateur)

Pôle Les Catalins Montélimar
Tel 0033475006126
Fax 0033671109554
Personne de contact:
Patrick NICOLAS (Email: patrick.nicolas@ac-grenoble.fr)

HONGRIE:

Université de Pécs (Hongrie)

Szántó Kovács János u. 1/b., 7633. Pécs - Hongrie
Tel 003672501500
Fax 003672251100
<http://www.pte.hu>
Personnes de contact:
Maria HUSZ (Email: husz@feek.pte.hu)

ROUMANIE:

Association PARTENER - le Groupement d'Initiative pour le Développement Local de Iasi

Str. Vasile Conta, nr. 42, 700106 Iasi - Roumanie
Tel 0040232217884
Fax 0040232270502
<http://www.asociatia-partener.ro>
Personnes de contact:
Catalin ILASCU (Email: catalin@asociatia-partener.ro)

Université «Alexandru Ioan Cuza» de Iasi

Bulevardul Carol 1 nr. 11, 700506 Iasi - Roumanie
Tel 0040232201028
Fax 0040232210660
<http://www.uaic.ro>
Personne de contact:
Contiu SOITU (Email: soitucontiu@yahoo.com)

Direction departementale pour la protection des droits de l'enfant Iasi

Strada Vasile Lupu, nr. 57A, Iasi, Roumanie
Tel 0040232477731
Fax 0040232279654
www.djpcd.ro
Personne de contact:
Florin ION (Email: florinion@djpcd.ro)

Tozi проект беше финансиран с подкрепата на Европейската Комисия.

Тази публикация касае само нейният автор и Комисията не поема отговорност за това как ще се използва информацията която се съдържа в нея.